

Spis treści

CZEŚĆ OGÓLNA	1
1. Epidemiologia chorób zakaźnych w Polsce i na świecie – Andrzej Zieliński	2
Rys historyczny	2
Epidemiologia współczesna	5
Rozpowszechnienie wybranych chorób zakaźnych w Polsce i na świecie	7
Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób, przeciw którym stosowane są szczepienia ochronne	13
Eliminacja i eradykacja chorób zakaźnych	15
Nowo pojawiające się i nawracające choroby zakaźne	15
Zakażenia związane z opieką medyczną	18
2. Rola układu odpornościowego w zakażeniach i odporności poszczepiennej – Janusz Ślusarczyk	20
Działanie układu odpornościowego	21
Mechanizmy odporności naturalnej	23
Mechanizmy odporności swoistej	25
Odporność poszczepienna	27
3. Etiopatogeneza chorób zakaźnych – Zdzisław Dziubek	30
4. Gorączka – Jerzy Janeczko	34
5. Metody rozpoznawania chorób zakaźnych – Jacek Juszczyk	44
Badania bakteriologiczne	45
Badania serologiczne	48
Badania immunologiczne	49

Próby śródskórne	50
Badania morfologiczne	50
Badania biochemiczne	51
Techniki obrazowania	52
Badania endoskopowe	53
Diagnostyka molekularna	53
6. Leczenie etiotropowe – Jerzy Janeczko	55
Antybiotyki	67
Antybiotyki β-laktamowe	72
Aminoglikozydy	77
Makrolidy i ketolidy	78
Linkozamidy	79
Tetracykliny	80
Glicycykliny	80
Antybiotyki peptydowe	81
Streptograminy	81
Oksazolidynony	82
Fenikole	82
Polimiksyny	83
Ansamycyny	83
Fusydyny	83
Antybiotyki przeciwpłatkowe	84
Antybiotyki przeciwgrzybicze	84
Inne antybiotyki	85
Chemioterapeutyki przeciwdrobnoustrojowe	86
Chinolony i fluorochinolony	86
Sulfonamidy	87
Nitrofurany	88
Nitroimidazole	88
Chemioterapeutyki przeciwgruźlicze	89
Chemioterapeutyki przeciwgrzybicze	89
Chemioterapeutyki przeciwvirusowe	91
Inne leki stosowane w chorobach zakaźnych i pasożytniczych	94
CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	97
7. Zakażenia wywołane przez bakterie Gram-dodatnie – Zdzisław Dziubek	98
Zakażenia paciorkowcowe	98
Płonica	99
Zapalenie gardła	100
Róża	101
Paciorkowcowe zakażenia tkanek głębokich	102
Zakażenia uogólnione	103

Zakażenia wywołane przez paciorkowce grupy B	104
Zakażenia wywołane przez paciorkowce grupy D (enterokoki)	105
Zakażenia wywołane przez paciorkowce grupy C i G	105
Zakażenia innymi paciorkowcami	105
Zakażenia gronkowcowe	106
Obraz kliniczny	108
Rozpoznanie	110
Leczenie	111
Zapobieganie	111
Zakażenia pneumokokowe	112
Błonica	115
Listerioza	118
Różycza	120
Tężec	121
Wąglik	124
Zatrucie jadem kiełbasianym (botulizm)	126
Inne zakażenia <i>Clostridium</i>	129
Zmiany w skórze, tkance podskórnej i tkankach miękkich	129
Choroby przewodu pokarmowego	131
8. Zakażenia wywołane przez bakterie Gram-ujemne	133
Zakażenia meningokokowe – Zdzisław Dziubek	133
Zakażenia <i>Proteus species</i> – Zdzisław Dziubek	134
Zakażenia pałeczką okrężnicy – Zdzisław Dziubek	136
Zakażenia pałeczką ropy błękitnej – Zdzisław Dziubek	138
Dur brzuszny – Maria Olszyńska-Krowicka	140
Dury rzekome – Maria Olszyńska-Krowicka	146
Inne salmonellozy – Maria Olszyńska-Krowicka	147
Czerwonka bakteryjna – Maria Olszyńska-Krowicka	151
Zakażenia <i>Klebsiella</i> , <i>Enterobacter</i> , <i>Serratia</i> , <i>Hafnia</i> – Zdzisław Dziubek	156
Zakażenia <i>Haemophilus influenzae</i> – Piotr Kajfasz	157
Krzusiec – Piotr Kajfasz	161
Legionelozy – Piotr Kajfasz	167
Zakażenie <i>Helicobacter pylori</i> – Zdzisław Dziubek	171
Pastereloza – Zdzisław Dziubek	173
Tularemia – Zdzisław Dziubek	174
Bruceloza – Zdzisław Dziubek	176
Choroba kociego pazura – Zdzisław Dziubek	179
Gorączka okopowa (pięciodniowa) – Zdzisław Dziubek	181
Nosacizna – Zdzisław Dziubek	182
Melioidoza – Zdzisław Dziubek	183
Jersiniozy – Zdzisław Dziubek	184
Dżuma – Zdzisław Dziubek	186
Cholera – Zdzisław Dziubek	189

9. Inne choroby bakteryjne – Zdzisław Dziubek	193
Promienica	193
Nokardioza	195
Mikoplazmozy	196
Chlamydiozy	198
Zakażenia wywołane przez <i>Chlamydia psittaci</i>	199
Zakażenia wywołane przez <i>Chlamydia trachomatis</i>	200
Zakażenia wywołane przez <i>Chlamydia pneumoniae</i>	202
Leczenie zakażeń wywołanych przez chlamydie	202
10. Mikobakteriozy – Zdzisław Dziubek	204
Trąd	204
11. Krętkowice – Zdzisław Dziubek	208
Borelioza z Lyme	208
Leptospirozy	213
12. Riketsjozy – Zdzisław Dziubek	216
Dur wysypkowy epidemiczny	218
Gorączka Q	219
Gorączka śródziemnomorska (guzkowa, marsylska)	220
Erlichioza, anaplazmoza	220
13. Zakażenia wywołane przez DNA-wirusy	222
Zakażenia wirusem <i>varicella-zoster</i> – <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i>	222
Ospa wietrzna	222
Półpasiec (ostre zapalenie zwojów tylnych)	227
Zakażenia wirusem <i>Herpes simplex</i> – <i>Piotr Kajfasz</i>	230
Mononukleozą zakaźną oraz inne zakażenia wirusem Epsteina-Barr – <i>Piotr Kajfasz</i>	235
Cytomegalia – <i>Piotr Kajfasz</i>	241
Zakażenia parwowirusem B19 – <i>Piotr Kajfasz</i>	246
Zakażenia ludzkimi wirusami <i>Herpes</i> typu 6, 7, 8 – <i>Piotr Kajfasz</i>	249
Zakażenie adenowirusami – <i>Piotr Kajfasz</i>	252
Postępująca wieloogniskowa leukoencefalopatia – <i>Zdzisław Dziubek</i>	255
14. Zakażenia wywołane przez RNA-wirusy	258
Grypa – <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i>	258
Zakażenia enterowirusami – <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i>	266
Zakażenie wirusem <i>poliomyelitis</i> (choroba Heinego-Medina, ostre zapalenie rogów przednich rdzenia, nagminne porażenie dziecięce)	268
Zakażenia wywołane wirusami <i>Coxsackie</i>	271
Zakażenia wywołane wirusami ECHO	274
Odra – <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i>	275

Różyczka – <i>Piotr Kajfasz</i>	279
Nagminne zapalenie ślinianek przyusznych (świnka) – <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i>	282
Wścieklizna – <i>Zdzisław Dziubek</i>	288
Zakażenia arbowirusowe – <i>Zdzisław Dziubek</i>	293
Kleszczowe zapalenie mózgu	294
Wirusowe gorączki krwotoczne	296
Wstęp – <i>Zdzisław Dziubek</i>	296
Żółta gorączka – <i>Andrzej Kotłowski</i>	297
Denga i gorączka krwotoczna denga – <i>Andrzej Kotłowski</i>	302
Gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym – <i>Zdzisław Dziubek</i>	304
Hantawirusowy zespół płucny – <i>Zdzisław Dziubek</i>	306
Gorączka krwotoczna Ebola – <i>Zdzisław Dziubek</i>	307
Ostry zespół oddechowy (SARS) – <i>Zdzisław Dziubek</i>	308
Choroba Nipah – <i>Zdzisław Dziubek</i>	311
Inne gorączki wirusowe – <i>Zdzisław Dziubek</i>	311
15. Wirusowe zapalenia wątroby – <i>Jacek Juszczyk</i>	313
Wirusowe zapalenie wątroby typu A	316
Wirusowe zapalenie wątroby typu E	318
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	319
Wirusowe zapalenie wątroby typu D (lub delta)	332
Wirusowe zapalenie wątroby typu C	334
Wirusowe zapalenie wątroby typu nie-A, nie-B, nie-C, nie-D, nie-E	341
Wirusowe zapalenie wątroby wywołane wirusami pierwotnie niehepatotropowymi	342
16. Zespoły kliniczne o różnej i mieszanej etiologii	343
Sepsa (posocznica) – <i>Zdzisław Dziubek</i>	343
Zapalenia ośrodkowego układu nerwowego – <i>Aleksander Garlicki</i>	349
Zapalenia ośrodkowego układu nerwowego bakteryjne	349
Zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych wirusowe	363
Zapalenia mózgu wirusowe	366
Zapalenia ośrodkowego układu nerwowego grzybicze	376
Zapalenie ośrodkowego układu nerwowego gruźlicze	381
Kiła układu nerwowego	388
Biegunki zakaźne – <i>Zdzisław Dziubek</i>	391
Biegunki zakaźne bakteryjne	391
Biegunki zakaźne wirusowe	395
Zakaźne zatrucia pokarmowe – <i>Zdzisław Dziubek</i>	397
Anginy – <i>Zdzisław Dziubek</i>	401
Zakażenia mieszaną florą beztlenową – <i>Zdzisław Dziubek</i>	402
17. Wyodrębnione zespoły kliniczne	405
Zakażenie HIV i zespół nabytego niedoboru odporności (AIDS) – <i>Jacek Gąsiorowski, Brygida Knysz, Andrzej Gładysz</i>	405
Choroby wywołane przez priony – <i>Paweł P. Liberski</i>	422
Sporadyczna postać choroby Creutzfeldta-Jakoba (sCJD)	425

Wariant choroby Creutzfeldta-Jakoba (vCJD)	427
Jatrogenna choroba Creutzfeldta-Jakoba (jCJD)	429
Choroba Gerstmana-Sträusslera-Scheinkera (GSS)	429
Kuru	430
Odmiana wzgórzowa CJD i śmiertelna rodzinna bezsenność (FFI) oraz śmiertelna sporadyczna bezsenność (FSI)	432
Dekontaminacja	433
18. Choroby o prawdopodobnej lub domniemanej etiologii zakaźnej	436
Zespół przewlekłego zmęczenia – <i>Zdzisław Dziubek</i>	436
Zakażenia związane z opieką medyczną – <i>Jacek Juszczyk</i>	438
Zakażenia wrodzone i okołoporodowe – <i>Zdzisław Dziubek</i>	449
Limfadenopatie – <i>Zdzisław Dziubek</i>	459
Eozynofilia – <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i>	467
Ukąszenia jadowitych gadów – <i>Zdzisław Dziubek</i>	474
19. Kosmopolityczne i tropikalne inwazje i choroby pasożytnicze – <i>Andrzej Kotłowski</i>	477
Inwazje pierwotniaków przewodu pokarmowego	481
Ameboza (pełzakowica)	481
Giardioza	487
Dientameboza	489
Izosporoza	490
Sarkocystoza	490
Blastocystoza	491
Balantydioza	491
Mikrosporydiozy	492
Kryptosporydioza	493
Cyklosporoza	497
Inwazje pierwotniaków krwi i tkanek	498
Tokso plazmoza	498
Malaria (zimnica)	502
Babeszjoza (babezjoza, babesioza, piroplazmoza)	514
Leiszmaniozy	515
Śpiączka afrykańska (ludzka trypanosomoza afrykańska)	521
Choroba Chagasa (trypanosomoza amerykańska)	525
Inwazje pełzaków pierwotnie wolno żyjących	532
Pneumocystoza	535
Inwazje nicieni (obleciców) pasożytujących u człowieka	538
Włośnica	538
Owsica (enterobioza)	544
Trichurioza (włosogłówczyca)	545
Glistnica (askarioza, askarydoza)	546
Strongyloidoza (węgorczyca)	547
Choroby wywoływane przez tęgoryjce (tęgoryjczyca)	550
Zespół larwy wędrującej skórnej	552

Zespół larwy wędrującej trzewnej (toksokaroza)	553
Filariozy	555
Dirofilarioza	564
Drakunkuloza	564
Anisakidoza (anisakioza)	565
Tasiemczyce człowieka	567
Zarażenie tasiemcem nieuzbrojonym	567
Tasiemczyca i wągryca <i>Taenia solium</i>	568
Dyfilobotrioza	569
Sparganoza	570
Hymenolepioza	570
Zarażenia tasiemcem psim i szczurzym	570
Bąblowica wywołana przez <i>Echinococcus granulosus</i> (bąblowica jednojamowa)	571
Bąblowica wywołana przez <i>Echinococcus multilocularis</i>	576
Przywrzyce	577
Schistosomoza (bilharczoza)	577
Zapalenie skóry wywołane przez cerkarie	584
Przywrzyce wątrobowe	584
Fascjoloza (choroba motylicza)	585
Dikroceloza	587
Przywrzyce jelitowe	588
Przywrzyce płucne	589
Rzęsistkowica	590
20. Inne zagadnienia	591
Zapobieganie chorobom zakaźnym i ich zwalczanie	591
Proces epidemiczny – <i>Wiesław Magdzik</i>	591
Źródło zakażenia i jego unieszkodliwienie – <i>Wiesław Magdzik</i>	592
Drogi szerzenia się chorób i ich przecięcie – <i>Wiesław Magdzik</i>	593
Zwiększenie odporności osób wrażliwych na zakażenie – <i>Wiesław Magdzik</i>	595
Szczepionki i szczepienia – <i>Ewa Duszczyk</i>	597
Choroby zakaźne jako choroby zawodowe – <i>Jan Kuydowicz</i>	610
Legislacja w zakresie chorób zakaźnych – <i>Jan Kuydowicz</i>	624
Choroby zakaźne jako broń biologiczna – <i>Zdzisław Dziubek</i>	628
Profilaktyka zdrowotna przed wyjazdem do krajów tropikalnych – <i>Andrzej Kotłowski</i>	633
Skorowidz	637